

у нас немало мест, заслуживающих посещения. Это и Черкащина – Шевченковский край, где можно почерпнуть много нового о жизни знаменитого поэта, и Азовское побережье, где сохранился дух казачества, и Полтавщина – родина классика мировой литературы Николая Гоголя. «Аскания Нова» – единственная в Европе природная территория с уникальной растительностью, которую никогда не распахивали. Но несмотря на то, что заповедник продолжает функционировать, для его возрождения и для возобновления массовых туристических поездок в заповедник до сих пор ничего не сделано [1].

Итак, проблемы в украинском туризме существуют. Существуют также и определенные достижения. Очевидно, что достижений должно быть все больше и больше. Для этого нужно приложить максимум усилий. Нужны вложения в транспортную составляющую, гостиничную инфраструктуру и сотрудничество отельеров с турфирмами, важно наладить сотрудничество туроператоров с кафе-ресторанами, создать необходимые условия для привлечения инвестиций. Ведь от того, каким именно путем сегодня пойдет развитие туристической отрасли, зависит все ее будущее в целом и будущее экономики страны в частности. А, значит, и жизнь страны в целом.

Литература

1. Внутренние факторы, влияющие на развитие туризма [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.tourfaq.net/travel_business/travel-marketing/11-vnutrennie-factory-vlijajushhie-na.html.
2. Бартошук О. В. Оцінка розвитку туризму в Україні / О. В. Бартошук // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 7. – С. 82–86.
3. Дехтяр В. Д. Туризм в Украине: состояние и перспективы развития / В. Д. Дехтяр // Краеведение и туризм: образование, воспитание, стиль жизни. – К., 2005. – С. 55–57.
4. Безуглий І. В. Напрями удосконалення територіальної організації регіональної рекреаційно-туристичної системи / І. В. Безуглий // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 8. – С. 93–97.

Верховод І. С.

кандидат економічних наук, доцент
Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького
м. Мелітополь, Україна

ІННОВАЦІЇ В ТУРИЗМІ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Туризм є соціально значимим явищем, яке впливає на соціальний, політичний й економічний розвиток країн. Якщо у 1950 році міжнародні подорожі по всьому світі здійснювали більше 25 млн осіб, то у 2014 році ця цифра сягнула одного мільярда людей [3]. Сьогодні туризм – це один з найперспективніших і найбільших секторів світової економіки, що становить більше 10% ВВП, за даними UNWTO. На міжнародний туризм при-

падає близько 6% сукупного доходу країн світу від загального обсягу світового експорту та близько 3% – від світового експорту послуг. Україна також має величезний потенціал і всі передумови для того, щоб увійти до числа країн з розвинутою туристичною структурою [1]. Разом з тим, ціла низка проблем та перешкод значною мірою гальмують розвиток цієї галузі в Україні, і саме в цьому секторі, згідно аналітичних даних, українська економіка недоотримує значні кошти, втрачає можливість значних інвестиційних фінансових надходжень. За даними державної статистики, туристична інфраструктура налічує 4500 засобів розміщення, має 2,5 тис. ліцензованих туроператорів, дохід від надання туристичних послуг у 2015 році в Україні склав 4 797 731,6 тис. грн [1], а міг би бути значно більшим. Такому стану речей сприяють цілковита відсутність бюджетного фінансування галузі, недосконалість державної системи управління та чинних норм діючого законодавства. Слід визнати, що відсутність чіткої та акцентованої державної політики на активізацію розвитку галузі сьогодні майже унеможливує її динамічний і ефективний розвиток. Очевидно, що втілення і розповсюдження нововведень, як і створення умов для їх реалізації, сьогодні є складовою частиною інноваційного процесу, що зачіпає всю структуру економіки України. Значною галузевою проблемою на сьогодні є відсутність чіткої Державної цільової програми розвитку туризму та курортів, оскільки чинність попередньої скінчилася ще у 2010 році. Разом з тим, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. (№ 638-р), концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року, що мала на меті насамперед стимулювати розвиток внутрішнього і в'їзного туризму, була відмінена. Однак основні її положення, попри потребу певних доопрацювань, можуть і повинні бути покладені в основу розвитку інновацій в туристичній сфері. До основних векторів цього процесу відносимо використання інноваційних технологій в сфері туризму, що надають значні конкурентні переваги, змінюють форми надання послуг і вдосконалюють виробництво супутніх товарів. Широке використання інновацій у сфері туризму дозволяє виокремити їх основні характеристики:

- джерело ідеї (потреби туристів, відкриття, винаходи);
- вид інновації (аттрактори, інфраструктура, послуги, управління);
- ступінь новизни (покращувальні, порівняльні);
- масштабність, локальні і глобальні взаємозв'язки;
- інвестиційне наповнення.

Очевидно, що інноваційні підходи до створення й реалізації туристських проектів можуть дати поштовх розвитку туризму, активно сприяти створенню додаткових робочих місць й зростанню доходів населення [2]. Зазначимо, що інноваційний процес у галузі туризму є досить специфічним. Він отримує поштовх до розвитку, з одного боку, через туристський ринок і ступінь задоволення вимог клієнта, а з іншого завдяки прийняттю спільних рішень провідними туристськими організаціями галузі та органами управління галуззю в регіоні, органами місцевого самоврядування й

громадськими установами, діяльність яких пов'язана з туризмом. Значну роль відіграє прийнятність підходу і підтримка галузевих нововведень місцевим населенням, оскільки лише плідна взаємодія всіх агентів (суб'єктів й об'єктів) інноваційного процесу може прояву значного синергетичного ефекту, який дає сукупний результат щодо якості розвитку сфери туризму.

Отже, слід констатувати, що інноваційна діяльність у галузі туризму є системою комплексних заходів, що можуть принести позитивні результати у середньострокових перспективах і для соціальної системи держави, оскільки туризм значно впливає на зайнятість у таких секторах, як транспорт, послуги готелів і ресторанів, торгівля, будівництво та багато інших, виступаючи каталізатором соціально-економічного розвитку. Відтак, на даному етапі основним завданням держави щодо підтримки розвитку туризму насамперед стає:

- визначення й розробка принципів політики у сфері туризму, програм їх реалізації, механізму контролю та дослідження результатів діяльності (організація статистики, відомчих досліджень);
- створення сприятливих умов для туризму, координація дій різних компаній, організацій і товариств для формування відповідної інфраструктури;
- підтримка туризму й маркетингу через стимулювання інновацій і кооперації, формування сприятливого образу країни, підтримка унікального іміджу національного туризму.

На наше переконання, створення і впровадження цих та інших інновацій потребує об'єднаних зусиль і співпраці над виробленням ефективної тактики активізації економічних і соціальних чинників за щонайбільшого сприяння місцевих громад та державної підтримки. Базою для реформ може стати пряма участь держави в реалізації спеціальних цільових програм й асигнуваннях регіональних, місцевих органів влади зі створення великих національних центрів (лабораторій), що фінансуються за рахунок бюджету та безоплатно надають отримані знання широкому колу потенційних користувачів.

До основних завдань таких інформаційно-туристських центрів слід віднести утворення єдиного інформаційного банку даних про туристський регіональний потенціал, про програми і проекти розвитку туризму в регіоні, організація інформаційного і консультаційного забезпечення з питань туристської діяльності, рекреації в регіоні, просування туристських продуктів, залучення позабюджетних коштів у розвиток туризму тощо.

Іншою формою підтримки, як на те вказує світовий досвід розвитку туризму є надання субсидій і грантів для здійснення науково-дослідних робіт в сфері туризму, в тому числі державні контракти для досліджень і проєктивних розробок, які, з одного боку, можуть принести державі безпосередню користь, з іншого надають право і можливість представникам держави контролювати й коригувати перебіг виконання таких розробок.

Оскільки чи не найголовнішу роль у розвитку туризму відіграватиме людський чинник, базовим напрямком державної підтримки туризму залишається створення сприятливих умов для розвитку інвестиційних можливостей приватним підприємствам і приватному бізнесу, який сьогодні у всьому світі вкладає кошти в наукові дослідження. Формами підтримки можуть стати як різноманітні податкові пільги, державні кредити й гарантії, так і пряме фінансування та участь держави в акціонерному капіталі підприємств, насамперед в створенні значних регіональних туристсько-рекреаційних зон. Таким чином, викладений вище огляд сучасних тенденцій модернізації туристичної галузі дозволяє нам констатувати важливість інноваційних технологій для її успішного розвитку і потребу дослідження методів та перспектив їх втілення.

Література

1. Туристична діяльність в Україні у 2015 р. Статистичний бюлетень / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
2. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 638-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.studfiles.ru/preview/5383123/page:2.
3. Международный туризм уверенно продвигается к преодолению миллиардного рубежа в конце 2012 года PR No.: PR12051 Madrid 12 Sep 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://media.unwto.org/ru/press-release/2012-09-19>.

Віндюк А. В.

доктор педагогічних наук, професор
Запорізький національний технічний університет,
м. Запоріжжя, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПОДІЄВОГО ТУРИЗМУ

Одним із перспективних напрямів розвитку туризму в XXI столітті за оцінками Всесвітньої туристичної організації є подієвий або івент (event) туризм. Слово Event (подія, захід) в англійській мові має дуже багато значень, як соціально – культурне, так і технічне і навіть філософське, або ж запланована соціально-суспільна подія / захід, яка відбувається в певний час і з певною метою, і має певний резонанс для суспільства. До видів івенту (event) можна віднести:

- фестивалі, карнавали, паради, святкування; конференції, форуми, симпозіуми, круглі столи; освітні заходи: семінари, тренінги, курси підвищення кваліфікації;
- спортивні змагання (наприклад, Олімпійські ігри); концерти, покази фільму, театральні постановки; ювілеї, весілля, торжества;
- ділові події: виставки, ярмарки, торговельні шоу, презентації, відкриття підприємств, прийоми, заходи, пов'язані з просуванням торговельної марки і т.д. [1].